

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

בפני כב' השופט אסף זגורי

התובע

י.א.

ע"י ב"כ עוה"ד גלית בלאו-בהרב

נגד

הנתבעת

ח.ק.א.

ע"י ב"כ עוה"ד בלה כהן

פסק דין

על המדוכה:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

כיצד יש לנהוג בתביעה של אב להפחתת מזונות, שלא הוכיח שינוי נסיבות מהותי
מחד גיסא, אך אכיפת הסכם המזונות בעת הנוכחית לא תהיה צודקת, מאידך גיסא?

א. רקע עובדתי רלבנטי:

1. התובע והנתבעת, שניהם יהודים אשר נישאו זל"ז ביום 22/10/2002 והביאו לעולם את בתם המשותפת: ה.א., ילידת 1/4/2007 (להלן: "הקטינה").
2. כתוצאה ממשבר ביחסיהם הזוגיים, הגיעו הצדדים לכדי הסכמה בדבר איזון משאביהם, גירושין, משמורת וחיוב במזונות הקטינה, הכל כעולה מהסכם גירושין וממון שנחתם על ידי הצדדים ביום 14/11/2011 ואושר על ידי ביום 29/12/11 (להלן: "ההסכם").
3. על פי הוראות ההסכם, הקטינה היא במשמורתה הקבועה והבלעדית של האם (סעיף 14 להסכם) ואמורה לקיים הסדרי מפגשים עם אביה בכל סוף שבוע שני לסירוגין וכן פעמיים נוספות באמצע השבוע (סעיף 19 להסכם).
4. במסגרת ההסכם התחייב התובע לשלם לידי הנתבעת סך של 2,000 ₪ בחודש בגין מזונות הקטינה, חינוכה ומדורה וזאת בכפוף להעברת החזרי המשכנתא והוצאות החזקת הבית על שמו ותשלום חיובים אלה מחשבונו וזאת החל מהחודש הראשון לאחר הגט (סעיף 28 להסכם).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 עוד קבעו הצדדים במסגרת ההסכם, כי הזכויות בדירת הצדדים תעבורנה לבעלותו 5
2 הבלעדית והמלאה של התובע, אשר ידאג בתורו לגריעת הנתבעת מהלוואת המשכנתא והכל
3 בכפוף לתשלום של 200,000 ₪ (עניין שהוא מושא לתביעה נפרדת של האם שעניינה אכיפת
4 ההסכם).
5
- 6 הצדדים התגרשו זו מזה רק בחודש יולי 2012, בשל בקשת דחייה שהגיש התובע לאור מצבו
7 הנפשי ואשפוזו במחלקה פסיכיאטרית בבית החולים ***.
8
- 9 עד לשעה זו, הוראות ההסכם שבוצעו הלכה למעשה על ידי הצדדים היו בעיקר הוראות
10 בעניין הגירושין והמשמורת, כאשר דמי המזונות לא שולמו מזה ותשלום התמורה מהתובע
11 לנתבעת בגין זכויותיה בדירה אף הוא לא שולם מזה. הצדדים אף טרם הסדירו חלוקת
12 החובות המשותפים בחשבון הבנק המשותף וכאמור עניין זה מושא להכרעה בתביעה אחרת
13 של הנתבעת.
14
- 15 **ב. טענות התובע:**
- 16
- 17 התובע עתר להפחית המזונות שהוא אמור לשלם עבור צרכי בתו הקטינה לכדי 1,000 ₪
18 בחודש (בסיכומיו עתר להפחתה לסך 1,200 ₪ בחודש) וזאת מפאת 2 טעמים מרכזיים:
19
- 20 8.1 ראשית, טען התובע, כי לא הייתה בקרבו גמירות דעת בעת אישור ההסכם בשל
21 מצבו הבריאותי והוא לא יכול היה להבין הוראות ההסכם ואת התחייבויותיו.
22 (סעיף 10 לתביעה).
23
- 24 8.2 שנית, טען התובע, כי הוכיח שינוי נסיבות מהותי במצבו הרפואי והכלכלי; מבחינת
25 מצבו הרפואי ו/או הנפשי טען התובע, כי לאחר החתימה על ההסכם חלה
26 הידרדרות נפשית בקרבו, שהשפיעה במישרין על אי יכולתו לעבוד באותו היקף
27 ואופן שעבד בעבר. מבחינה כלכלית, למעשה לא פורט בכתב התביעה על איזו הרעה
28 מדובר ודומה, כי הכוונה הייתה לפיחות בשכרו ו/או להיעדר יכולת לשאת
29 בתשלומי האיזון נשוא הסכם הגירושין.
30
31
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

1 8.3. בסיכומי התובע הוא שב והבהיר, כי ניצל רוב ימי המחלה שהיו לו, ברם כיום הוא
2 מממש עד תום פוטנציאל השתכרותו על רקע בעיותיו הנפשיות ומשתכר רק
3 4,600 ₪ בחודש. לכן, לשיטתו יש להעמיד המזונות עבור הקטינה על סך 1,200 ₪
4 בחודש (ראו סעיף 12 לסיכומי ב"כ התובע).

ג. טענות הנתבעת:

5
6
7
8 9. הנתבעת ביקשה לדחות התביעה ממספר טעמים:
9

10 9.1. הנתבעת טענה, כי החיוב במזונות אמור להתחיל רק לאחר הגט וזה סודר רק
11 בחודש יולי 2012 – מועד הגשת התביעה (סעיף 2 לכתב ההגנה). משכך, דובר
12 למעשה בתביעה מוקדמת ובלתי בשלה.

13
14 9.2. לגופם של דברים, הנתבעת התנגדה לניסיון התובע להראות כאילו חלה הרעה
15 במצבו הכלכלי ולראיה צירפה אישורי בנקים המעידים על הפקדת שכרו ממקום
16 עבודתו גם בחודשים דצמבר 2011 וינואר 2012 בשיעור של מעל 8,000 ₪ בחודש,
17 ללמדנו שגם כאשר אושפז הנתבע בבית החולים בשל הידרדרות במצבו הבריאותי,
18 הכנסתו לא נפגעה (סעיף 15 לכתב ההגנה). כן נטען, כי לנתבע זכויות סוציאליות
19 בהן יש להתחשב לצרכי החיוב במזונות. עוד נטען בסיכומי הנתבעת, כי התובע רכש
20 אופנוע, דבר המלמד על קיומה של יכולת כלכלית ועל סדר עדיפויות משובש מצדו.

21
22 9.3. הוסיפה הנתבעת, כי חרף הדכאון ממנו סובל התובע, יש ביכולתו להמשיך ולעבוד
23 באותו המפעל בו עבד ביום חתימת ההסכם והדבר נתון איפוא לבחירתו.

24
25 9.4. בסיכומיה טענה ב"כ האם, כי יש להתייחס גם לשאלת הטיפול והגידול של
26 הקטינה; בהקשר זה, בעוד האם היא המטפלת והמגדלת היחידה של הקטינה, הרי
27 שהאב כלל אינו מצוי בקשר עמה. בנסיבות שכאלה, כאשר כל עול הטיפול בקטינה
28 הוא לפתחה של האם, הרי שהוצאותיה גדלו. הוסף על כך העובדה שהאם לא
29 קיבלה תשלומי האיזון שבהסכם ואין לה קורת גג ותמצא איפוא, כי היענות בחיוב
30 לתביעה והפחתה של המזונות עלולים לפגוע קשות בקטינה.

31
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 **ד. המתווה הנורמטיבי:**
- 2
- 3 10. ב- 3 מישורים נבקש לצעוד בדרך להכרעה בתביעה:
- 4 א. האם מדובר בתביעה המצריכה הוכחת שינוי נסיבות מהותי?
- 5 ב. מהו אותו שינוי נסיבות מהותי שעל התובע להוכיח?
- 6 ג. האם חרף אי הוכחת שינוי נסיבות מהותי, ראוי, מוצדק ויכול בית המשפט להתערב
- 7 באופן אכיפת התחייבות הנתבע לזון את בתו הקטינה? אם התשובה לכך בחיוב
- 8 היא, או אז יש לבחון כיצד ייעשה הדבר בשים לב להוראות ההסכם, הדין האישי
- 9 וצרכי הקטינה?
- 10 **ד.א. תביעת האב להפחתת מזונות לאחר הסכם מצריכה הוכחת שינוי נסיבות מהותי?**
- 11
- 12 11. אפתח בכך, שאין חולק, כי על האב להוכיח שינוי נסיבות מהותי שחל במצבו, הגם שמדובר
- 13 בתביעה ראשונית בענייני מזונותיה של הקטינה שעה שהתחייבויות האב בהקשר זה
- 14 הוסדרה בהסכם בין ההורים. להלן הבהרתי באשר לטעמים לכך.
- 15
- 16 12. ראשית, אין זו תביעה של הקטינה כנגד אביה, אלא תביעה של האב כנגד האם. בעוד שקטין
- 17 המגיש תביעה למזונותיו לאחר הסכם בין ההורים רשאי להתעלם מאותו הסכם, חל דין
- 18 שונה על אב המגיש תביעה בנסיבות דומות.
- 19
- 20 13. אב המסכים, בהסכם ממון, גירושין או הסכם אחר בעניין המזונות, לשלם סכום מסוים
- 21 לילדיו כמזונות, רואים אותו כמודה בכךשילדיו, אכן זקוקים לסכום המוסכם לכיסוי
- 22 צרכיהם והוצאות החזקתם. מכאן, שכאשר רוצה אב להראות שצרכי הילדים אינם
- 23 מצדיקים תשלום הסכום שהוא עצמו התחייב והסכים לו, בהסכם שבינו לבין אם הילדים,
- 24 עליו להביא ראיות כבדות משקל, כדי לשנות ולהקטין גובה הסכום המוסכם (פסק דינה של
- 25 חברתי כב' השופטת ר. גורביץ' בתמ"ש (נצי') 9897-11-09 י.א. נ' ר.א. 24/12/2011, פורסם
- 26 במאגרים)).
- 27
- 28 14. ואם דיברנו על חובת האב להביא ראיות כבדות משקל, הרי ברור כי מדובר בחובת הבאת
- 29 ראיות להוכחת שינוי נסיבות מהותי מצדו של האב, הגם שעניין מצבו הכלכלי /או צרכי
- 30 הקטינה לא נדונו קודם לכן או מעולם בידי ערכאה שיפוטית (ראה ניתוח הסוגייה גם
- 31 בתמ"ש (בי"ש) 2642/05 ג. נ' ג. נ. 25/06/2009, פורסם בפדאור)).
- 32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732-07 י.א. נ' ח.ק.א.

15. רוצה לומר, האב אינו יכול להתעלם מהוראות ההסכם עליו חתם בבואו לעתור להפחתת חיוב במזונות או שינויו של החיוב:
- 1
2
3
4 ילסיכום: בעוד שילדים רשאים להתעלם מפסק דין שאישר את
5 מזונותיהם בהסכם גירושין, מבלי שהתקיים דיון נפרד במזונותיהם,
6 ולהגיש את תביעתם לביהמ"ש לענייני משפחה (בין שפסק הדין ניתן על
7 ידי בית המשפט ובין שניתן על ידי בית הדין הרבני), אין ההורה רשאי
8 להתעלם מפסק הדין שאישר את ההסכם, וככל שמבקש הוא לשנות את
9 החיוב, לו הסכים, כלפי מטה עליו להגיש תובענה להפחתתו (בר"ע(ת"א)
10 1523/08 ר.ג.א נ' י.ג.ר.ז (04/12/2008) כב' השופט שוחט).
- 11
12 16. בשולי דברים אלה, יש לציין כי בפסיקה האמורה לעיל נקבע, כי חובה על האב התובע
13 הפחתת מזונות לצרף את הקטין כצד לתביעה, דבר שלא נעשה במקרה דנן, אך איני סבור
14 שבנסיבות יש למחוק התביעה רק בשל טעם זה, בוודאי לא מיוזמת בית המשפט ללא
15 שהאם העלתה טענה או עתירה שכזו.
- 16
17 17. מכאן לשאלה, מהו שינוי הנסיבות המהותי שהיה על התובע להוכיח?
- 18
19 18. פסק דין למזונות, לרבות פסק דין בהסכמה, צופה מטבעו פני עתיד כך שרק שינוי משמעותי
20 יצדיק היוזקות חוזרת של בית המשפט לשאלת המזונות (ראו: ע"א 363/81 פייגה נ'
21 פייגה, פ"ד ל"ו(3), 187; ע"א 5478/93 כרמי נ' כרמי(פורסם בדינים); תמ"ש (ת"א)
22 85240/98 דרומי נ' דרומי (לא פורסם); תמ"ש (ת"א) 107782/00 ח.א. נ' מ.ח. (17/05/2006),
23 פורסם בפדאור); ע"א 4515/92 שטיין נ' שטיין (13/6/94, פורסם בפדאור).
- 24
25 19. יש לזכור, כי לא כל שינוי בנסיבות יביא לאלתר גם להפחתה בדמי המזונות. כך למשל
26 סרבנות קשר של הילדים לא תמיד הצדיקה הפחתת מזונות (ע"א 1880/94 קטן נ' קטן, פ"ד
27 מט(1) 215, 220; ע"א 442/83 קס נ' קס, פ"ד לח(1) 767; ע"מ (י-ם) 597/04 א.ב. נ' ט.ב.
28 (12/12/2004, פורסם בפדאור)). הוא הדין לעניין הולדת ילדים נוספים לאב (ע"א 381/86
29 אבין נ' אבין, 1986, פורסם בפדאור)).
- 30 ומצד שני, עליה מסחררת במדד המחירים לצרכן שהאמירה היקף החיוב במזונות באופן
31 קיצוני נתפסה כשינוי נסיבות מהותי שהצדיק התערבות בית המשפט (ע"א 177/81 גלעדי נ'
32 גלעדי, פ"ד לו(3) 179, (1982)). חברתי, כב' השופטת ט. קופלמן פרדו הוסיפה בהקשר זה, כי
33 מזונות הנקבעים בהסכמי גירושין ניתנים לשינוי רק בקרות אירוע בלתי צפוי, שלא ניתן
34 היה לצפותו בעת ניהול המו"מ, ובעת גיבוש ההסכמות והויתורים ההדדיים. לגבי דידה,

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 17732-07-12 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 בית המשפט יתערב בסכום המזונות רק כשנוצר מצב בלתי נסבל באופן בולט לאחד הצדדים
2 המתקשרים, בשל נסיבות שלא ניתן היה לצפותן, כאמור, בעת חתימת ההסכם (תמ"ש
3 (ת"א) 57910/02 ס.ד נ' א-נ. ד (18/05/2006, פורסם בפדאור)).
4
5 20. זאת ועוד, הכל מסכימים, כי כאשר מדובר על סכום מזונות שנקבע בהסכם בין הורים, אין
6 לשנות את המזונות כפי שנקבעו על נקלה אלא אך ורק במקרים בולטים הדורשים שכנוע של
7 ממש את בית המשפט בדבר אותו שינוי בנסיבות.
8
9 21. אם נבקש לתמצת הנחיית ההלכה הפסוקה, נמצא כי עירוב יסודות מדיני החוזים, התרופות
10 והראיות הביאו להקשחה שיפוטית בהתייחסות אל תביעות לשינוי מזונות שנקבעו בהסכם
11 גירושין ; מצד אחד, עומדים בתי המשפט על כך כי חוזה שנכרת כדון, צריך להיאכף. מצד
12 שני, במקרים המתאימים, כאשר אכיפת אותן התחייבויות לסיפוק מזונות אינה צודקת או
13 אפשרית, הפסיקה פותחת צוהר לשינוי היקף החיוב מכוח סמכותו הטבעה לתקן עיוות דין.
14 בכל המקרים, הפסיקה דורשת "ראיות משכנעות", עד כי דומה שמדובר בהרמת הנטל
15 (וניתן לסבור כי מדובר במידה של מעבר "למאזן הסתברויות"). ובסופו של דבר, הפסיקה
16 סומכת על שיקול הדעת הכוללני של השופטת ועל התרשמותה ממכלול הנסיבות בהגיעה
17 לתוצאה האם להיענות לעתירה לשינוי חיוב במזונות מוסכמים אם לאו. ניתן לומר שמדובר
18 על חובה מורכבת של התובע להוכיח שינוי ממשי בנסיבותיו (בעיקר הכלכליות) לעומת מועד
19 חתימת ההסכם, כאשר לבית המשפט סמכות טבעה לשנות החיוב, אם הדבר צודק
20 בנסיבות העניין. לטעמי יש להוסיף בהקשר זה של "אכיפה צודקת בנסיבות העניין", גם את
21 שאלת הותרת מינימום לקיומו המינימלי של החייב במזונות.
22
23 22. הנה לנו ריכוז הנחיות ותנאי הפסיקה הצריכים להדריכנו בבואנו לדון בתביעה להפחתת
24 היקף החיוב שנטל על עצמו הורה במסגרת הסכם המסדיר מזונות ילדיו:
25
26 א. ככלל, חוזים יש לכבד ולאכוף; בענייני משפחה, קל וחומר (ראה בהרחבה : פסק
27 דינו של חברי כב' השופט ויצמן בתמ"ש(כ"ס) 3351/07 מ. נ. ג' מ. ש. (08/03/2009,
28 פורסם בפדאור) ; פסק דינה של חברתי, כב' השופטת מ. קראוס בתמ"ש(כ"ס)
29 28977/02 פלונית נ' אלמוני(27/10/2009, פורסם בפדאור)). כיבוד ואכיפת חוזה
30 מתיישב עם אינטרס סופיות הדיון. עם זאת, יש ומתבקש צורך להתאים סכומי
31 המזונות לתנאי החיים המשתנים (ע"מ (ת"א) 1200/05 ה. ע. נ' ה. א. (23/03/2006,
32 פורסם בפדאור)).
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732-07 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 ב. בשל כך, בענייני מזונות נוהג בית המשפט לקרוא לתוך הסכם גירושין תנאי מכללא,
2 כי שינוי מהותי בנסיבות מתיר פנייה חוזרת לערכאות, גם הדבר לא נרשם וזאת
3 לאור הלכת שטראוס (ע"א 259/75 שטראוס ואח' נ' שטראוס, פ"ד (2) 358
4 (1976); ע"א 177/81 רחל גלעדי נ' דר ישראל גלעדי, פ"ד לו(3) 179, בעמ' 184
5 ((1982)).
- 6
- 7 ג. שינוי נסיבות מהותי נבחן בראייה השוואתית בין מצב הדברים ערב חתימת
8 ההסכם לבין מצב הדברים בעת הגשת התביעה להפחתת המזונות (ע"א 1880/94
9 קטן נ' קטן, פ"ד מט(1) 215, 220 (1995); ע"א 442/83 קס נ' קס, פ"ד לח(1) 767,
10 771 (1984); ע"מ (ת"א) 1200/05 ה' ע' נ' ה' א' (23/03/2006, פורסם בפדאור)).
- 11
- 12 ד. השינוי צריך למצוא ביטוי בהרעה כלכלית כללית במצב החייב במזונות (תמ"ש (יר')
13 11645/97 א.מ. נ' ל.מ. (03/03/2006, פורסם בפדאור)).
- 14
- 15 ה. אם אין זה צודק בשל שינוי הנסיבות להשאיר החיוב על כנו אולם אכיפת הפסק
16 הפכה לבלתי צודקת לחלוטין, יכול בית המשפט להתערב בחיוב החוזי המוסכם
17 ולשנותו (ראה הלכת קס לעיל וכן תמ"ש (ת"א) 101871/97 וידס נ' וידס (26/10/99),
18 פורסם בפדאור)).
- 19
- 20 ו. לעניין השאלה אם האכיפה צודקת אם לאו, סבורני כאמור, כי יש לבחון גם האם
21 האכיפה של הפסק מותרת לחייב מינימום לקיום אנושי מינימלי לאחר מיצוי כל
22 פוטנציאל השתכרותו והתחשבות ברכושו.
- 23
- 24 ז. על מבקש השינוי לפעול בתום לב ובניקיון כפיים (הלכת קס לעיל).
- 25
- 26 ח. על התובע להוכיח שינוי הנסיבות בראיות משכנעות או לעמוד במידת הוכחה של
27 יותר מאשר מאזן הסתברויות (הלכת גלעדי לעיל וכן פסק דינו של חברי כב' השופט
28 שטרק בתמ"ש (ת"א) 67374/97 א.ב נ' י.ב (10/06/2012, פורסם בפדאור) – שם
29 דובר על 'נטל ראייה גבוה במיוחד'; ביחס לשאלה האם קיימת במשפט האזרחי
30 דרגת הוכחת ביניים או שמא יש להסתפק בראיות "כבדות משקל יותר" בנסיבות
31 מסוימות ראו: י. קדמי, על הראיות, חלק רביעי בעמ' 1673, מהדורת תש"ע –
32 2009; ע"א 475/81 זיקרי נ' "כלל" חב' לביטוח בע"מ, פ"ד מ(1) 589, (1986) חוות

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 דעת כב' השופט בך בעמ' 595, חוות דעת כב' השופט ברק בעמ' 604-605 וחוות דעת
2 כב' השופט טירקל בעמ' 605.
3
- 4 ט. ההכרעה השיפוטית תבוסס בסופו של יום על ההתרשמות הכוללת של בית המשפט
5 (המבוססת על שיקולים מהדין אך גם שיקולי צדק והגינות) האם מדובר במקרה
6 המשתיך לקבוצת המקרים הנדירים/בולטים המצדיקים שינוי במזונות (ראו כל
7 האסמכתאות לעיל).
8
- 9 **ד.ב. דיון במצבו הבריאותי והכלכלי הנוכחי של התובע לעומת מצבו ערב ההסכם :**
10
- 11 23. הסכמתו של התובע לשלם דמי מזונות לאם עבור צרכי בתו הקטינה אושרה כאמור על ידי
12 בית המשפט במסגרת אישור ההסכם. נקודה זו היא נקודת המוצא המחייבת להוכחת שינוי
13 מהותי בנסיבות ששררו עת ניתנה הסכמתו זו עד כדי הצדקה לשינוי הסכום שנקבע
14 בעקבותיה.
15
- 16 24. אין חולק, כי בעת כריתת ההסכם ואישורו בבית משפט זה, מיצה התובע מלוא פוטנציאל
17 ההשתכרות שלו והשתכר בממוצע סך של כ-8,000 ₪ נטו לחודש מעבודתו כשכיר במפעל ***.
18 סכומים אלה (שנעו בין 7,500 ₪ לבין 9,000 ₪ בחודש) שולמו לתובע עד לחודש דצמבר 2011
19 כעולה מתלושי השכר שצורפו לתביעה (מועד אישור ההסכם היה כזכור ביום 29/12/11).
20 ברור שבמסגרת שכר זו, ההתחייבות שנטל על עצמו האב בדבר חיוב במזונות בסך 2000 ₪
21 בחודש לבתו הקטינה הינה התחייבות סבירה שהוא יכול היה לעמוד בה מבחינה כלכלית. כן
22 אין חולק, כי מצבו הנפשי והבריאותי של התובע באותה עת היה תקין.
23
- 24 25. החל מחודש דצמבר 2011 ובפרט בינואר 2012, חלה הידרדרות במצבו הנפשי של התובע
25 ושכרו במפעל *** ירד משמעותית לסכומים המגיעים כדי 4,700 ₪ - 5,000 ₪ נטו בממוצע
26 מדי חודש (ראה תלושי השכר שצורפו לתביעה אך השווה להפקדות בחשבון הבנק המשותף
27 לפי דפי החשבון שצורפו לסיכומי הנתבעת).
28
- 29 26. פניית התובע ליעוץ נפשי הייתה כבר ביום 8/12/11 וכבר אז החל התובע להיות מטופל
30 בתרופות נוגדי חרדה ודכאון (ראה דיווח במכתב של עמותת *** שצורף מטעם התובע
31 כנספח לתביעה).
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 27. בין התאריכים 22/1/12 לבין 17/2/12 אושפז התובע בבית החולים *** במחלקה
2 פסיכיאטרית פתוחה, תוך שנרשם כי הוא סובל ממצוקה נפשית על רקע הגירושין אך "ללא
3 דכאון מג'וריי" (ראה סיכום אשפוז שצורף לתביעה).
4
- 5 28. במכתב לרופא המשפחה ממחלקה פסיכיאטרית, אשר נכתב ביום 13/3/12 נרשם לגבי
6 התובע, כי הוא מוכר מזה מספר חודשים למערך הפסיכיאטרי וכי בעברו אפיזודה דכאונית
7 שהייתה ברמיסיה מספר שנים וכעת חלה החרפה דכאונית חרדתית כאשר הזרז לכך היה
8 הליך הגירושין. נתבקש אישור מתאים לצורך שינוי משרתו לעבודה בימים ללא משמרות
9 לילה.
10
- 11 29. ממכתב של מרפאה תעסוקתית שצורף לכתב ההגנה והנושא תאריך 8/7/12 עולה, כי רופא
12 תעסוקתי קבע, כי התובע אינו מתאים לעבוד כמפעיל מכונה מס' 2 אך הוא כשיר לעבוד
13 במחלקת אריזה.
14
- 15 30. במסגרת דיון ההוכחות העיד התובע על עצמו כמי שאינו מאוזן, כמי שסובל ממשבות
16 אובדניות, כמי שאינו מסוגל להחזיק עצמו ו/או להמשיך לעבוד. לדבריו גם הכדורים
17 הפסיכיאטרים אינם מסייעים לו. התובע הסביר, כי משרתו בסיכון והוא סבור שעומדים
18 לפטרו (עמ' 6 שורה 21).
19
- 20 31. ראוי להביא בהקשר זה עדות התובע בלשונו שלו:
21
22 *"ת. כן. לא רציתי לפגוע בילדה, שהיא החיים שלי. הילדה אם אני יכול
23 לשלם לה 3,000 ₪, אני אשלם לה, אני לא יכול עכשיו לשלם. אני במצב
24 נפשי לא טוב. אני לא עובד בגלל זה והם רוצים לפטר אותי יום יום
25 מהעבודה. המצב הנפשי שלי לא טוב (בוכה). אלוהים בשמים יודע מה
26 אני עושה. אם הייתי יכול לשלם הייתי נותן 4,000 ₪. אני גידלתי את
27 הילדה עד שחליתי. סופ"ש היא היתה צמודה אלי, והיא יודעת את זה.
28 אני לקחתי אותה ופינקתי אותה. אני עכשיו לא יכול. אני מרוויח רק
29 4,000 ₪. המצב שלי מחמיר, רוצים להעלות לי את מינון הכדורים. אני
30 לא מחזיק את עצמי. אתם לא יודעים איזה גהנום אני עובר בנפש. אני
31 מרגיש שאין משמעות לחיים. יש לי מחשבות אובדניות ומועקות
32 גדולות. אין לי בשביל מה לחיות. גם בגלל הגירושין וגם בגלל הילדות
33 ודברים שהתווספו לזה.
34 לשאלת בית המשפט:*

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 17732-07-12 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 ש. למה עכשיו זה כל כך אסון?
2 ת. זה טריגר. אמרו לי שזה מהגירושין.
3 ש. למה אתה לא רואה את הילדה.
4 ת. אני אצל מטפלת. אני משלם נסיעות, אני הולך ברגל מ***ל***. אני
5 הולך אליה. היא מחזיקה אותי. אני מחזיק את עצמי בכוח כדי שלא
6 אפול.
7 ש. אתה צריך להמשיך בצעדים קטנים.
8 ת. אני לא מצליח. זה קשה לי. אני לא מאחל לשונאים שלי מצב כזה.
9 ש. מה יכול לעזור לך לצאת מהמצב הזה?
10 ת. לא יודע. לא יודע איפה להתחיל ואיך להתחיל.
11 ש. מה הקושי הכי גדול?
12 ת. אני מפחד מכל דבר.
13 ש. ממה אתה מפחד?
14 ת. מכל צעד שאני עושה
15 ש. אתה עובד כרגע?
16 ת. כן. בכח. אני מצהיר על יומיים בשבוע. אני כעת גר בדירה.
17 ש. אז יש מי שדואג לך ומבשל לך
18 ת. אמא שלי לא מבשלת לי. אבא שלי חולה. זה לא בית תקין. אבי
19 חולה כי עבר שבץ מוחי, אמא שלי אישה מבוגרת, סיעודית, בקושי
20 הולכת ואני שם.
21 ש. אתה מטופל תרופתית
22 ת. כן. אני לוקח "ויפקס" 150 בבוקר ו-150 בלילה ו"לוריון" שני
23 כדורים בבוקר ושני כדורים בלילה. לפעמים הכדורים עוזרים ולפעמים
24 לא. אני פגשתי בנאדם עם אותם סימנים כמו שלי, שהראש ריק ויש
25 חרדות. הוא אמר לי שהכדורים שנותנים לי זה בולשיט, ושאני צריך
26 כדורים פסיכיאטרים שיעצרו אותי. אני לא יציב ואני לא מאוזן. אני
27 מחזיק את עצמי בכוח בעבודה. אם היה לי כסף הייתי משלם יותר.
28 המצב רק יחמיר. הם רוצים להוריד לי 5 שעות. אם יקחו לי כסף
29 למזונות, איך אני אשלם לטיפול? יש תרופות שאני לוקח" (עמ' 6-7
30 לפרוטוקול – כל ההדגשות שלי א.ז.).
31
32 32. אם בהתרשמות כוללת עסקינן, הרי שבית משפט זה התרשם, כי מצבו הנפשי והרגשי של
33 התובע הוא אכן מצב מורכב קשה ובלתי מאוזן. התובע הרבה לבכות במהלך כל הדיון
34 (שארך מספר שעות). זאת גם כאשר היה על דוכן העדים וגם כאשר לא נדרש להעיד. התובע
35 אכן נראה כמי שחוט השערה מפריד בינו לבין הידרדרות לתהום הנשייה.
36

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 17732-07-12 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 33. ההתרשמות הכוללת היא שקיימת מודעות ותובנה של התובע למצבו וכי מצב רגשי זה
2 מקשה עליו מאוד לתפקד, בין באופן כללי בחייו ובין באופן פרטני כעובד במפעל.
3
- 4 34. דווקא בשל כך ראויים להערכה מאמציו לעבוד ולהשתכר לצורך תשלום המזונות בכל
5 תפקיד ובכל משרה גם כאשר מצבו הרגשי קשה ויכולת התפקוד הכללית שלו מוטלת בספק.
6
- 7 35. יש לציין עוד, כי התובע מכיר בחבותו כלפי בתו הקטינה, אך טוען ומעיד מספר פעמים, כי
8 פשוט אינו מסוגל לעמוד בנטל שהתחייב (עמ' 6 שורה 24, עמ' 9 שורות 17-19).
9
- 10 36. זאת ועוד, דומה כי מצבו הנפשי של התובע אינו במחלוקת וגם הנתבעת העידה בהקשר זה,
11 כי התובע הינו אדם המעורער בנפשו ואף מסוכן לבתו הקטינה ועל כן החליפה מנעול הדירה
12 ולא מסרה לתובע המפתח (עמ' 11 שורה 29 לפרוטוקול).
13
- 14 37. הנתבעת אף לא הכחישה, כי חל שינוי נסיבות מבחינת השתכרותו של התובע (ראה עדותה
15 בעמ' 16 שורות 22-27 לפרוטוקול).
16
- 17 38. ממכלול הדברים לעיל, עולה כי אכן כחודש לאחר חתימת ההסכם נדרש התובע לטיפול
18 נפשי ופסיכיאטרי בשל החמרה במצבו הדכאוני-חרדתי. הוא אושפז למשך שבועיים
19 רצופים. תפקודו במפעל שונה. שכרו פחת בכ-40% - 50%. הוא הפסיק להיפגש עם בתו
20 הקטינה. הוא הפסיק לתפקד כאדם פעיל. הוא החל ליטול תרופות פסיכיאטריות רבות שלא
21 היטיבו משמעותית את מצבו הנפשי. הוא עדיין אוזח במחשבות אובדניות ומצוי במצוקה
22 נפשית לא פשוטה.
23
- 24 39. ויחד עם כל זאת, אין מדובר בנכה. מדובר באב שעובד לפרנסתו באותו המפעל (אמנם
25 במחלקה אחרת), בו עבד בעת חתימת ההסכם ונטילת ההתחייבות לשלם 2,000 ₪ בחודש
26 לסיפוק מזונות בתו. אמנם שכרו פחת במידה לא מבוטלת, אך עדיין נאמד בכ- 4,500 ₪ עד
27 5,000 ₪ בחודש. משכך דומה, כי גם אין מדובר בפגיעה ארוכת טווח ביכולת התפקוד של
28 התובע.
29
- 30 40. בנוסף, התובע שגר בבית הוריו ככל הנראה ימשיך לגור שם. אם יתגורר התובע בדירה
31 שהזכויות בה הועברו אליו, הוא יידרש לשלם 2,700 ₪ בחודש לטובת החזר הלוואת
32 המשכנתא (וזו גם התחייבותו בהסכם). הדבר יותיר לו כ-2,000 ₪ למחיה ואם אותם
33 2,000 ₪ יופנו לתשלום מזונות, הוא יישאר ללא כל הכנסה ואף ללא יכולת לרכוש את

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 תרופותיו. מצב זה אינו סביר, אינו הגון ואינו צודק וקשה להשלים עמו. עם זאת, בל נשכח
2 כי התובע נותר בעל זכויות סוציאליות ורכוש ואלה פרמטרים הרלבנטיים גם לעניין תביעה
3 זו.
4
- 5 41. אלא שאף אם התובע יבקש להשכיר דירת הצדדים לצד ג' ולהגדיל במעט הכנסותיו, מדובר
6 בהכנסה שולית אשר ב"כ הנתבעת עצמה העריכה אותה בסיכומיה בכ-300₪ בחודש בשל
7 העובדה שעליו לשלם הלוואת משכנתא שהחזרה החודשי הינו 2,700 ₪ וככל הנראה דמי
8 השכירות מוערכים בלא יותר מאשר סכום זה או עד לסך של כ- 3,000 ₪ בחודש. עם זאת
9 במקרה זה, יעמדו לרשותו כ-2,000 ₪ – 2,500 ₪ למחייתו השוטפת לאחר תשלום מזונות
10 הקטינה ולאחר תשלום הלוואת המשכנתא.
11
- 12 42. אמנם כן, בית המשפט הדן במצבו כלכלי של אב ובחובתו לשלם מזונות לבתו הקטינה
13 מחויב לקחת בחשבון קיומו של רכוש לצרכי הערכת יכולתו הכלכלית. כך היה בפסיקה
14 לאורך כל העתים (ראו: ע"א 130/83 פרייס נ' פרייס, פ"ד לח(2) 721, 725 (1983); עמ"ש
15 (ת"א) 6564-03-11 ס.ד נ' ב.ד (08/07/2012, פורסם במאגרים)), וכך גם נקבע בהמלצות
16 דו"ח הועדה לבחינת נושא מזונות הילדים בישראל (מיום 20/9/2012) בעמ' 56.
17
- 18 43. אלא שבמקרה שלפניי, גם אפשרות מכירת הדירה לצד ג' היא בעייתית ומורכבת. לא כל
19 שכן מכירה מיידית. מדובר בדירה בבניין מגורים שנבנה על ידי חב' קבלנית הנמצאת כיום
20 בפירוק ואף רישום הזכויות בדירה הנוכחית על שם בעלי הדין לא בוצע עד היום ואמור
21 להתבצע בעתיד, אם בכלל, על ידי מפרק החברה. הדבר מפחית באופן משמעותי הסיכוי
22 למכור הדירה (בוודאי בערכים ריאליים) ולא כל שכן בשווי גבוה. כן נראה, כי מכירה
23 מיידית, אף היא מורכבת ביותר לאור כל האמור לעיל וספק אם ניתן להוציאה לפועל.
24
- 25 44. מהעבר השני, יש לציין, כי הוצאות המחייה של התובע הינן נמוכות יחסית (ומופנות בעיקר
26 לרכישת תרופות, מזון וכלכלה).
27
- 28 45. אלא שאל לנו לשכוח את צרכי הקטינה ויכולותיה של האם לספקה, בכל מקרה של הפחתת
29 המזונות. הנתבעת משתכרת שכר זעום של כ-3,500 ₪ בחודש. היא תידרש לשכור דירה. עם
30 זאת כיום אין לה כל הוצאות מדור. היא מטפלת בלעדית בקטינה, כאשר בין זו לבין אביה
31 לא מתקיימים הסדרי ביקורים. היא אמורה לקבל סך של 200,000 ₪ בגין ויתורה על
32 הזכויות בדירה לטובת התובע (בניכוי קיזוזים הנובעים משימוש בחשבון הבנק המשותף
33 והם מושא פסק דין בתיק קשור).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 46. סכום המזונות שהתובע התחייב לשלמו במסגרת ההסכם הינו 2,000 ₪ לא כולל הוצאות
- 2 חריגות בתחום החינוך והבריאות. כיום מדובר בכ-40% - 45% משכרו של התובע (עוד לפני
- 3 תשלום הלוואת המשכנתא).
- 4
- 5 47. מדובר בסכום העולה על סכומי המינימום שבתי המשפט לענייני משפחה נוהגים לפסוק
- 6 עבור כל קטין ללא כל ראיות מיוחדות, בוודאי שעה שהוצאות החינוך ממומנות ו/או
- 7 מסובסדות במלואן על ידי המדינה ובשעה שכיום אין לקטינה הוצאות מדור כלל. רוצה
- 8 לומר, כי בית המשפט אינו סבור שבנסיבות, ככל שתינתן הפחתה זמנית לתובע בתשלום
- 9 המזונות תיגרם פגיעה קשה בטובת הקטינה. מכל מקום הדבר לא הוכח על ידי הנתבעת
- 10 ונטען בלשון רפה.
- 11
- 12 **ה. בין דחיית התביעה לבין אכיפה בלתי צודקת של חיוב האב – הקושי והצורך**
- 13 **בפתרון יצירתי:**
- 14
- 15 48. סבור אני, כי הנסיבות שבפניי מצדיקות התחשבות במצבו הנפשי הרגיש של התובע, מחד
- 16 גיסא, אך התחשבות זו חייבת למצוא מקומה ולהתיישב עם הדין, מאידך גיסא.
- 17
- 18 49. לכאורה מדובר בהתנגשות לא פשוטה; החבות של התובע במזונות בתו הקטינה (שהיא
- 19 מתחת לגיל 6 שנים) היא חבות אבסולוטית המוחלטת עליו מכוח הדין האישי (ומכוח
- 20 ההסכם).
- 21
- 22 50. משכך הם פני הדברים, רק אם היה מוכח בפניי (לרבות בחוות דעת רפואית מתאימה), כי
- 23 האב אכן אינו מסוגל בהווה ולא יהא מסוגל בעתיד לעבוד בכל עבודה היה מקום לשקול
- 24 הפחתת המזונות כמבוקש על ידו.
- 25
- 26 51. בהקשר זה, יצוין, כי אפילו היה האב מציג אישור בדבר הכרה בנכות זמנית או צמיתה על
- 27 ידי המל"ל, לא היה בכך די כדי לפטור אותו מחובת המזונות ו/או לצמצמה. נכוחים לעניין
- 28 זה דברי חברתי, כב' השופטת א. אלון בתמ"ש (קרי') 16500/04 פלוני נ' אלמונית
- 29 (13/3/2006, פורסם בפדאור):

31 *ימבחינה מהותית, קבלת קיצבת נכות מהמוסד לביטוח לאומי אינה*

32 *חזות הכל בדבר יכולתו של 'הנכה' לצאת ולהשתכר, לצאת ולהשלים את*

33 *קיצבת הנכות שלו; מבחינה ראייתית אין די בהצגת אישור המל"ל על*

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 17732-07-12 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 קבלת קיצבת נכות כדי להביא לקביעה שיפוטית בדבר פגיעה מוחלטת
2 ביכולתו של ה'נכה' לצאת ולהשתכר; על הנכה להתכבד ולפרט בפני בית
3 המשפט מהן המגבלות שבגינן ניתנה לו הנכות ולשכנע שאותן מגבלות,
4 בין פיזיות בין נפשיות, מונעות ממנו באופן מוחלט לצאת ולהשתכר ו/או
5 להשלים את הכנסותיו"
6
- 7 52. עוד בהקשר זה יצוין, כי אף במקרים שבהם נקבעה נכות תפקודית ולא כל שכן רפואית
8 שהוכרה על ידי המל"ל, ראו בתי המשפט לענייני משפחה לנהוג בזהירות בכל הנוגע לפטור
9 ו/או הפחתת חיוב האב הנכה במזונות הילדים. נמחיש זאת בדוגמאות מספר (כאשר מראש
10 אומר, כי קיימות דוגמאות מקבילות למכביר):
11
- 12 א. בתמ"ש (ת"א) 56702/04 א.א. נ' י.ו.א. (פורסם במאגרים) חוייב אב
13 המקבל קצבת נכות מלאה מהמל"ל (75% נכות כללית), במזונות בתו הקטינה בסך
14 1,265 ₪ בחודש;
15
- 16 ב. בתמ"ש (קר') 2440/05 נ.ח. נ' נ.ז. (פורסם בפדאור), חוייב אב
17 המתפרנס מקצבת נכות בלבד, אשר ויתר על כל זכויותיו בדירה לטובת האם
18 בהסכם גירושין בין השאר חלף מזונות, בתשלום סך כולל של 2,200 ₪ לשלושה
19 ילדים קטינים;
20
- 21 ג. במקרה אחר חוייב אב נכה 100% המתנייד בכסא גלגלים בתשלום מזונות בסך
22 1,570 ₪ לאחד מילדיו, אך נקבע כי ביצוע החיוב ייעשה על ידי המל"ל בלבד (תמ"ש
23 (ת"א) 82411/97 כ.ד. נ' כ.י. (פורסם בפדאור);
24
- 25 ד. במקרה נוסף שנדון לאחרונה נקבע על ידי חברי, כב' השופט ארז שני, כי אין זה
26 ראוי לפטור אב המקבל קצבת נכות מהמל"ל ממזונות בנו הקטין וכי יש חיבו
27 בתשלום סך של 1,500 ₪ בחודש, כאשר השתכרותו של האב מהמל"ל בתוספת
28 סיוע ממשרד השיכון הייתה בסך 2,720 ₪ בחודש בלבד (ראו תמ"ש (ת"א) 25361-
29 11-10 י.ד. נ' י.ח. (פורסם בפדאור)).
30
31
32
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732-07 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1   ה. גם אב שנקבעו לו 59% נכות רפואית על ידי המל"ל וצירף אישורים רפואיים
2   למכביר על קשיי ראייה, בעיות אורתופדיות, קשיי שמיעה, חרדות ואשר השתכר
3   רק 1,943 ש"ח מקצבת ביטוח לאומי (ללא כרטיסי אשראי ואו רכוש וללא שהוכחה
4   הכנסה נוספת) חוייב בתשלום מזונות 3 ילדיו בסך 3,600 ש"ח בחודש (תמ"ש
5   (ראשלי"צ) 12740-04-10 ז.י. נ' ז.ה. (פורסם בפדאור)).
6
7   ו. גם חברי כבי' סגן הנשיא גיוסי נהג באופן דומה ; במקרה שהובא לפניו, הוא קבע כי
8   האב הוכיח פגיעה רפואית ותפקודית (נתמכה גם בחוות דעת רופא תעסוקתית
9   וקביעת נכות צמיתה בשיעור של 20% על ידי המל"ל). יחד עם זאת, הוא ראה באב
10   כמי שעדיין יכול להשתכר 75% משכרו עובר לתאונה וחייבו במזונות 3 ילדיו בסך
11   3,100 ש"ח בחודש (תמ"ש (נצי') 6523/06 ש.א.ש. נ' א.ש. (פורסם בפדאור)).
12
13   ז. כך גם במקרה דומה שבו נפסקו לאב 53% נכות, הוא לא נמצא פטור מתשלום
14   מזונות ילדיו הקטינים ואשתו (תמ"ש (נצי') 32231-01-10 ל. נ' ח. (19/12/2010),
15   פורסם בפדאור)).
16
17   ח. והוא הדין למקרה שמדובר באב אסיר, נרקומן וחסר הכנסות (תמ"ש (חד')
18   3710/06 ש.ח. נ' ר. נ. (10/04/2007), פורסם בפדאור)).
19
20   53. בהיעדר פטור בדין האישי ממזונות, אלא במקרים חריגים של נכות **תפקודית צמיתה**
21   **ומשמעותית שאינם מתקיימים במקרה זה** ובשעה שהחבות במזונות היא מוחלטת וחלה על
22   האב מכוח הדין האישי ומכוח וההסכם (הואיל והקטינה היא בגיל 5 שנים ו-9 חודשים נכון
23   לכתיבת שורות אלו), **הרי שלא ניתן להיענות לתביעה ולהקטין החיוב במזונות.**
24
25   54. ויחד עם כל זאת, דומה כי במקרה שלפניי אכן מדובר במקרה חריג ביותר בנסיבותיו
26   האישיות של האב המצדיק התחשבות מסויימת מטעם בית המשפט (גם אם הנתבעת
27   בוחרת שלא לעשות כן), עד כדי התערבות באכיפת החוזה באמצעות השעיה זמנית של
28   אכיפת **חלק מהחיוב** שנטל על עצמו האב במסגרת מזונות בתו הקטינה.
29
30
31
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

55. אכיפתו המיידית של החיוב המוסכם של האב בתשלום המזונות, ככתבו וכלשונו, אינה מוצדקת בנסיבותיו המיוחדות. בהיעדר התחשבות שיפוטית שתביא להפחתה ולו זמנית של דמי המזונות, סבור בית המשפט במידה גבוהה של שכנוע, כי התובע אכן יתמוטט ולא יוכל לתפקד ואו אז, לא יוכל בוודאי לשלם דמי מזונות כלל. מנגד, סבור אני, כי התחשבות שיפוטית במי שחרף קשייו מבקש לשלם מזונות בתו הקטינה – התחשבות זו תסייע לו להשתקם ולשלם במלואם, גם אם במועד מאוחר יותר. זהו כיוון הכרעתי.
56. במשפט העברי ידוע שכאשר עסקינן בחיוב מזונות מדין תורה של קטני קטנים, אין מדובר בחוב דתי רגיל, אלא בנורמה משפטית מחייבת. לפיכך, דעתם של חכמים רבים הייתה כי **'אין מסדדים בו'** (קרי: לא מדובר בחוב שניתן לספקו על ידי צד ג' אחר רק כאשר האב יהא בעל יכולת יידרש להשיב המזונות ששולמו על ידי אותו צד ג').
57. יחד עם זאת, רבים אחרים סבורים, כי כאשר עסקינן בחובה דתית ולא משפטית, יש לבית הדין סמכות לחייב אותו בביצועה (ראה בהקשר זה התייחסות מלומדים לחבות האב במזונות ילדיו מעל גיל 6 כחובה מדיני הצדקה שהיא ברת אכיפה מכוח צו שיפוטי : מ. אלון, **המשפט העברי**, (הוצאת מאגנס), מהד' תשנ"ב, בעמ' 103-106; פ. שיפמן **דיני המשפחה בישראל**, חלק שני בעמ' 254; הרב ש. דיכובסקי, "צדקה כחיוב משפטי" **סיני**, קז' עמ' קיב-קכג (התש"ן); י. סיני, **יישום המשפט העברי בבתי המשפט בישראל**, 338-343; והשווה גם לעמדתו של י.צ. גילת, **דיני משפחה – יחסי הורים וילדים**, בעמ' 196-207).
58. בעניין זה ראוי עוד להפנות לפסק דינו החשוב של בית הדין הרבני הגדול שדן באריכות ובהרחבה בחבות אב אסיר במזונות ילדים שהם מעל גיל 6 (תיק רב' 1-22-4455 **פלונית נ' פלוני**, 1/12/2009, פורסם בפדאור). בית הדין הרבני הגדול קובע, כי הואיל ושאלת סיווג תקנת הרבנות הראשית מתש"ד המאריכה ויוצרת חיוב במזונות על האב בין הגילאים 6 – 15 שנים של ילדיו נתונה בספק, הרי שלא ניתן לחייב את האב כשאין לו. פועל יוצא היה באותו מקרה שהאב האסיר לא חוייב במזונות שני ילדיו בני ה-9, 14 שנים.
59. אך מנגד היה גם מקרה אחר שבו בית הדין הרבני האיזוריבטב' לא ביטל החבות במזונות הילדים, גם כאשר האב נאסר בפינלנד למשך 4 שנים. תחת זאת, הופחת חיובו במזונות ילדיו למינימום (פסק הדין פורסם בספרו של חברי, כב' הדיין ואב"ד רבני טבריה, הרב אוריאל לביא, **עטרת דבורה**, כרך א' בעמ' 202-207).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

60. ואילו במקרה אחר שבו אם התחייבה לזון בהסכם את ילדה הקטינה ונקבע שהאב פטור בשל העברת זכויותיו בדירה המהוות היוון מזונות, קבע בית הדין הרבני הגדול, כי כאשר אב התחייב למזונות בשיעור מסויים אך מתברר, כי אין הוא מסוגל מבחינה אובייקטיבית לעמוד בגובה התחייבותו. על פי ההלכה קיים מנגנון המכונה "מסדרין לבעל חוב" (שו"ע חושן משפט סימן צז), אשר מטרתו להבטיח את קיומו בכבוד של חייב שאינו מסוגל באמת ובתמים לעמוד בפרעון התחייבויותיו (תיק רב' גדול) 803424/2 פלונית נ' פלוני, 21/12/2010, פורסם בפדאור).
61. הנה כי-כן, אילו אמורים היינו להחיל את מבחני הפסיקה לצורך הוכחת שינוי נסיבות המצדיק הפחתת מזונות, היינו אומרים, כי התובע לא עמד בנטל. הוא לא הוכיח נכות תפקודית צמיתה והיעדר יכולת מוחלטת להתפרנס. בנוסף, יש לו רכוש שאמנם קשה לממש אותו כעת, אך הוא מצריך התחשבות לענייני מזונות. מנגד ויחד עם כל זאת, אי אפשר להתעלם מהעובדה שהתובע מממש את הפסוק "משכיר עצמו להיות פועל פשוט" (ראה הדיון בסוגייה זו בתיק (רב' גדול) 987/99 פלוני נ' פלונית, 21/07/1999, פורסם בפדאור)) ועדיין אין בידו כדי לשלם המזונות שהתחייב. ההתרשמות הכולל היא איפוא, כי אכיפת החיוב שנטל על עצמו האב בהסכם המזונות בנסיבות הנוכחיות אינה צודקת ואולי אף בלתי אפשרית. היא לא תותיר לאב מינימום לקיומו הוא. היא תדרדר המוטיבציה שלו לשלם דמי מזונות כלל לידי האם ולא כל שכן לעבוד ולכלכל את עצמו.
62. חובתו של האב לזון את בתו הקטינה בנסיבות המקרה הנוכחי היא מכוח הסכם שנכרת בינו לבין גרושתו. מדובר בהתחייבות חוזית גמורה של התובע. בככזו ניתן להחיל עליו העיקרון ההלכתי של "מסדרין לבעל חוב", קרי, החיוב יוותר על כנו, כך בבצועו יכול בית המשפט להורות על שינוי, מפאת הנסיבות החריגות.
63. דומני, כי לאותה תוצאה ניתן היה להגיע גם אם החובה של האב לזון הקטינה מקורה היה בדיני הצדקה ולא בהסכם שכן עדיין מדובר במי שיש לו יכולת מסוימת ולא מבוטלת לעבוד ובמי שיש לו רכוש ועל כן ניתן לאכוף את דין הצדקה (בהיותו "אמיד"). הדבר פותח פתח גם לשיקול דעת שיפוטי נרחב יותר (מבחינת הדין האישי) במובן זה שניתן להורות לחייב במזונות ללוות כספים כדי לשלם המזונות (ראה האסמכתאות לעיל ועוד ראה פסק דינו של בית הדין הרבני בחיפה בתיק רב' (חי') 4455-22-8 פלונית נ' פלוני 18/03/2009, פורסם בפדאור) ועוד ראה תיק רב' (אש') 29/4 פלוני נ' פלונית 04/09/2012, פורסם בפדאור).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 64. כאשר בית המשפט משקלל כל השיקולים הרלבנטיים ומבקש לעשות שימוש בכלים
2 הפרשניים והפשרניים שבידיו הוא רואה לנכון שלא לקבל העתירה להפחתת המזונות, אלא
3 להתערב חלקית באופן אכיפת החיוב המוסכם שנטל על עצמו האב. בית המשפט יעכב
4 ביצועו של החיוב הפסוק בתשלום חלק מדמי המזונות, לתקופה קצובה שבמהלכה מצופה
5 מהאב להגדיל השתכרותו, לשקם מצבו הנפשי ואולי אף לממש רכושו (הדירה). עיכוב ביצוע
6 תשלום חלק מדמי המזונות לאותה תקופה זמנית, ייחשב לחוב שעל התובע לפרוע במועד
7 מאוחר יותר, כאשר יוכל.
8
- 9 65. הנה כי כן, מכל המבואר באתי לכלל מסקנה שיש להפחית באופן זמני החיוב של האב
10 במזונות בתו הקטינה (החל מיום 1/2/2013) ולהעמידו על סך המזונות המינימליים של
11 1,300 ₪ בחודש וזאת לתקופה של 24 חודשים שלאחריהם יחזור החיוב להיות בשיעור של
12 2,000 ₪ בחודש על פי הוראות ההסכם. סכום זה בתוספת קצבת הילדים אמור להספיק
13 לאם ולו בדוחק כדי לספק צרכי הקטינה.
14
- 15 66. ברם זאת נזכור כולנו והתובע בפרט, אין מדובר בפטור או בהפחתה של מזונות הקטינה.
16 מדובר בהפיכת חלק מדמי המזונות לחוב שיחול על הבעל. חוב שמסדרים אתו, כדברי
17 השולחן ערוך. עסקינן איפוא בשינוי באכיפת הסכם הגירושין. ניתן לראות זאת כהפחתה
18 זמנית אשר האב יחוייב להשלימה במועד מאוחר יותר, "כשיהיה לו" (בדומה להלכת "עד
19 שתעשיר" המוחלת באכיפת הסכמי שיפוי וראה: ד"נ 4/82 יהושע קוט נ' דניאל קוט (קטין)
20 באמצעות אמו, פ"ד לח(3) 197 (1984); תמ"ש (ת"א) 65190/98 פלוני נ' פלוני 31/10/1999,
21 פורסם בפדאור); א. רוזן צבי דיני המשפחה בישראל - בין קודש לחול בעמ' 388-389).
22
- 23 **הפתרון לגופו:**
24
- 25 67. פתחנו דיוננו בשאלת התנאים להפחתת היקף החיוב של האב במזונות בתו הקטינה, חיוב
26 שהוא נטל על עצמו בהסכם גירושין וממון כולל. מצאנו, כי לא התקיימו התנאים הנדרשים
27 להפחתה קבועה במזונות הקטינה. לא הוכח מטעם התובע שינוי נסיבות מהותי המצדיק
28 הקטנת החיוב.
29
30
31
32

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 17732-07-12 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 ועם זאת ראינו, כי הותרת החיוב הנוכחי שנטל על עצמו האב במסגרת ההסכם לתשלום סך 68
2 של 2,000 ₪ בחודש למזונות בתו הקטינה כאשר הוא מתקיים מ-4,700 ₪ בחודש ואמור
3 לשלם משכנתא בסך של 2,700 ₪ בחודש, לא מותיר לו אגורה לקיומו שלו. תוצאה זו הינה
4 בלתי סבירה באופן קיצוני. היא גם בלתי צודקת.
5
- 6 חובת הותרת מינימום לקיומו של אדם הינה חובה חוקתית שחלה על בית המשפט בדונו 69
7 בשאלת היקף החיוב שיחוב אב במזונות ילדיו הקטינים. היא הייתה כזו לפי חוק היסוד
8 כבוד האדם וחירותו, היא בוודאי כזו כיום (בג"ץ 10662/04 סלאח חסן נ' המוסד לביטוח
9 לאומי, 28/02/2012, פורסם במאגרים) ; א. ברק פרשנות במשפט – פרשנות חוקתית,
10 בעמ' 423 (1994)).
11
- 12 זכותו של אדם לכבוד לפי החוק היא זכות בעלת שני פנים: פן שלילי, המשמיע כי יש למנוע 70
13 פגיעה בזכות, ופן חיובי, המטיל חובה על רשויות השלטון להגן על הזכות. במילותיו של
14 הנשיא א' ברק:
15
- 16 *ישני ההיבטים (ה'שלילי' (הפסיבי) וה'חיובי' (האקטיבי)) הם חלקים*
17 *שונים מן השלם, שהוא הזכות החוקתית לכבוד. שניהם נובעים מפירושה*
18 *של הזכות לכבוד כפי שהיא מעוגנת בחוק היסוד. אין בכורה להיבט זה*
19 *לעומת היבט אחר" (בג"ץ 366/03 עמותת מחויבות לשלום וצדק*
20 *חברתי נ' שר האוצר, פ"ד ס(3) 464 (2005)).*
21
- 22 בשורה של פסקי דין כבר נקבע, כי כבוד האדם במובנו החוקתי מקיף וכולל בתוכו גם זכות 71
23 למינימום של קיום אנושי בכבוד. בית משפט זה עמד על כך שכבוד האדם כולל את הזכות
24 לקיום אנושי בכבוד הן בפרשות שעוררו היבטים שליליים של הזכות, הן בפרשות שעוררו
25 את היבטיה החיוביים (ראו בג"ץ 10662/04 סלאח חסן נ' המוסד לביטוח לאומי,
26 28/02/2012, פורסם במאגרים)).
27
- 28 התערבות בשאלת אופן אכיפת החיוב במזונות הקטינה, מוצדקת בנסיבות כדי להבטיח 72
29 קיום אנושי בכבוד של החייב במזונות, הוא התובע.
30
31
32
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 12-07-17732 י.א. נ' ח.ק.א.

- 1 אוסיף על כך, כי לבית המשפט לענייני משפחה סמכות נרחבת להתערב בהוראות הסכם
2 שחותמים ביניהם צדדים, סמכות שמכרסמת ובאה על חשבון חופש החוזים ואוטונומיית
3 הרצון של הצדדים לו (תמ"ש (ת"א) 101871/97 וידס נ' וידס (26/10/99, פורסם בפדאור);
4 תמ"ש (ת"א) 65190/98 פלוני נ' פלוני (31/10/1999, פורסם בפדאור)). הסמכות תופעל
5 לעניין התערבות באכיפת חיובי המזונות, גם אם לא הוכח שינוי נסיבות מהותי, אך הוכח
6 צורך לשנות אופן אכיפת החיוב במזונות כך שזו תהיה צודקת בנסיבות העניין.
7
- 8 .74 בענייננו, אם נותר אופן, היקף ומועד החזר הסכום של המזונות שהאב לא יידרש לשלם
9 בתקופת הביניים, ללא קביעה מפורשת, כי אז למעשה הבאנו להפחתה בדמי המזונות. לא זו
10 הכוונה.
11
- 12 .75 בנסיבות שבפניי, יש די נתונים להביא להערכה אימתי יוכל האב לבצע התחייבותו בתשלום
13 המזונות במלואה וכן אימתי יוכל לשלם החוב "שמסדרים לו כעת". בהקשר זה, נלקחו
14 בחשבון העובדות וההערכות הבאות:
15
- 16 א. הקלה מיידית בתשלומי המזונות, אמורה לאפשר לאב להמשיך ולעבוד ללא הרעה
17 במצבו הרגשי.
18
- 19 ב. הערכה של משך הזמן הנדרש לשיקום במצבו הרגשי, הנפשי והתעסוקתי של האב
20 עד לחזרה למיצוי הפוטנציאל התעסוקתי כבעבר.
21
- 22 ג. הערכה של משך הזמן לרישום הזכויות בדירה על שם התובע ו/או מציאת קונה על
23 ידו במחיר ריאלי בנסיבות המורכבות בהן מדובר בדירה המנוהלת על ידי חברה
24 קבלנית בפירוק.
25
- 26 .76 האם תשלם את כל צרכיה של הקטינה במשך שנתיים אלה והאב שמצופה ממנו לשפר
27 מצבו הכלכלי, בין אם באמצעות עבודה במשרה מלאה ואף במשמרות כבעבר ובין אם
28 באמצעות מימוש הנכס שבבעלותו ו/או השכרתו לצד ג', ישלם במשך 24 חודשים מזונות
29 מופחתים בסך 1,300 ₪ ואילו את החוב, שהוא ההפרש בין המזונות נשוא ההסכם לבין
30 המזונות המופחתים, (סך 700 ₪ במכפלה של 24 חודשים (סה"כ 16,800 ₪ צמודים למדד
31 שיתפרסם ביום 15/1/13)), ישלם התובע לנתבעת תוך 24 חודשים.
32
33

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 17732-07-12 י.א. נ' ח.ק.א.

1   77. בכך דומה, כי ייעשה צדק עם שני הצדדים, עם הקטינה ועם ההסכם ; מחד גיסא, תשלום
2   המזונות יופחת משמעותית לאלתר ולמשך 24 חודשים והדבר יאפשר לאב להשתקם,
3   כמבוקשו. כן יאפשר הדבר התארגנות מבחינתו לשלם החוב שיצטבר באמצעות מכירת
4   רכוש, פדיון זכויות סוציאליות, שינוי תעסוקתי או לקיחת הלוואה מצדדי ג' אחרים.
5   מאידך גיסא, מדובר בהפחתה זמנית וקצובה בלבד, אשר תחזור לידי האם בעתיד הלא
6   רחוק. כך או אחרת ולאור סידור זה, דומה כי טובת הקטינה לא תיפגע, שעה שמזונותיה לא
7   יפחתו מתחת למינימום. כך ראיתי לנכון להורות, בנסיבות הייחודיות שלפניי.

8
9   78. בנסיבות אין צו להוצאות.

10
11   ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים של הצדדים.
12   ניתן היום, כ"דבטבת התשע"ג, 6 בינואר 2013, בהעדר הצדדים.

13
14
15
16
17   השופט אסף זגורי,
18   חתימה